

Súd: Okresný súd Košice I
Spisová značka: 16C/449/2009
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7109228333
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 10. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ildikó Vekrbauerová
ECLI: ECLI:SK:OSKE1:2012:7109228333.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Košice I sudkyňou JUDr. Ildikó Vekrbauerovou v právnej veci navrhovateľa: L. L., F.. XX.XX.XXXX, Q. Č. T. H. XX, XXX XX H. X, Č. S., zastúpený splnomocnenou zástupkyňou E. D. F.. XX.XX.XXXX, Q. T. A.Á. X, XXX XX P. proti odporcovi: Mesto Košice, Trieda SNP 48/A, Košice za účasti vedľajších účastníkov na strane odporcu: R. X. S. O.. D. Q., F.. X.X.XXXX, I. X. S. O.. G. Q., F.. XX.X.XXXX obaja trvale T. Q. X R. P. obaja právne zastúpený ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIU JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, Rázusova 1, 040 01 Košice v konaní o určenie práva nájmu k bytu takto

rozhodol:

I. Návrh z a m i e t a.

II. Odporcovi náhradu trov konania nepriznáva.

III. Priznáva náhradu trov konania vedľajšiemu účastníkovi v 1. a 2 rade na strane odporcov v sume 443,10 eur, pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia v sume 343,60 eur a zo súdneho poplatku v sume 99,50 eur, ktorú je navrhovateľ povinný zaplatiť právnenému zástupcovi vedľajšieho účastníka v 1. a 2 rade do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

Navrhovateľ návrhom na začatie konania v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. n. 16C/452/2000 sa domáhal voči odporcovi v 1. rade Bytovému podniku mesta Košice, so sídlom v Košiciach, Južné nábrežie 13, odporcovi v 2. rade Mestskej časti Košice - Staré mesto so sídlom v Košiciach, Hviezdoslavova 7 a odporcovi v 3. rade Mestu Košice so sídlom v Košiciach, Trieda SNP 48/A o určenie práva nájmu k bytu.

Svoj návrh odôvodnil tým, že rozhodnutím Obvodného národného výboru v Košiciach - Staré mesto o schválení dohody o výmene bytov Č.. D.. T.. XXX/XXXX zo dňa 17.1.1973 bol T. F. K. Q. X R. P. F. X. poschodí pridelený po D. S. E.. L. L., F.. XX.XX.XXXX a na základe zápisu o dohode a odovzdaní a prevzatí bytu zo dňa 15.2.1973 sa stali užívateľmi bytu E.. D. L. a jeho manželka I. L.. E.. D. L. W. C. XX.X.XXXX, preto jedinou užívateľkou bytu sa stala pozostalá E. I. L., s ktorou súčasne ďalej v byte v spoločnej domácnosti bývali ich spoločné deti D. L., E. L., neskôr pribudli aj manželka Jozefa Engelmayera, jej dve dcéry z predchádzajúceho manželstva I. J. D. L. z predchádzajúceho manželstva L. L.. Vzhľadom na vysoký vek, spoločnú domácnosť opustila jediná užívateľka I. L., P. J. W. T. F. Q. X R. P. odsťahovala v roku 1989. Preto sa spoločnými nájomca zo zákona stali J. D. L., F.. X.X.XXXX I. R. L. L., F.. XX.XX.XXXX, teda navrhovateľ. Navrhovateľov otec - D. L. W. C. XX.X.XXXX, preto jediným užívateľom bytu ostal navrhovateľ. V neprítomnosti svojho syna bol D. L. v byte usmrtený dňa 13.2.1990, preto bol predmetný byt policajne zabezpečený a navrhovateľ v tom čase neplnoletý ostal bývať u sestry svojho otca, keďže sa do bytu nemohol fyzicky dostať z dôvodu policajného zabezpečenia. Dňa 4.1.1993 navrhovateľ písomne požiadal Obvodný úrad Košice I v skutočnosti Miestny úrad Košice - Staré mesto,

odbor bytový, Hviezdoslavova 7, Košice o prepis R. T. Q. X R. P. na svoje meno, čo navrhovateľ urgoval listom zo dňa 5.2.1993, ale písomnú odpoveď neobdržal.

Navrhovateľ naliehavý právny záujem na určení za nájomcu X-O. T., F. J. F. X.H., K. Q. X R. P. videl v tej skutočnosti, že navrhovateľ po smrti otca D. L. C. XX.X.XXXX sa stal nájomcom uvedeného bytu, nakoľko došlo k prechodu práva nájmu bytu na neho zo zákona, a vlastný byt nemal.

Okresný súd Košice I rozsudkom z 8.11.2006, č. k. 16C/452/2000-201 určil, že navrhovateľ je nájomcom X-O.U. T. Č.. XX F. J. F. X.H. F. Q. X R. P., a návrh proti odporcom v 1. a v 2. rade zamietol. Navrhovateľovi priznal proti odporcovi v 3. rade náhradu trov konania v sume 14.800,- Sk a odporcom v 1. a 2. rade náhradu trov konania nepriznal. Prvostupňový súd svoje vyhovujúce rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľ sa stal nájomcom uvedeného bytu po smrti svojho otca D. L., P. W. C. XX.X.XXXX, a s ktorým navrhovateľ ako maloletý v byte býval. Po smrti otca sa navrhovateľ do predmetného bytu nemohol dostať, lebo byt bol zapečatený, navrhovateľ bol následne zverený do výchovy E. D. - sestry otca a po dovŕšení plnoletosti sa domáhal od odporcu v 2. rade náhradného bytu, nebol mu však poskytnutý užívania schopný byt. Pri určení navrhovateľa za nájomcu bytu súd prvého stupňa vec posúdil podľa ust. § 179 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení pred 1.1.1992 a podľa ust. § 871 Občianskeho zákonníka. V priebehu konania odporca v 3. rade vzniesol námietku premlčania na ktorú však súd neprihliadol s odôvodnením, že „právo na určenie za nájomcu bytu sa nepremlčuje, nakoľko v ust. § 100 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka nejde o taxatívny výpočet práv, ktoré sa nepremlčujú.“

Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo dňa 12.6.2007 č. k. 6Co/42/2007-230 potvrdil rozsudok súdu 1. stupňa vo vyhovujúcom výroku a vo výroku o náhrade trov konania medzi navrhovateľom a odporcom v 3. rade a uložil odporcovi v 3. rade povinnosť nahradiť navrhovateľovi trovy odvolacieho konania v sume 3.098,- Sk do 3 dní. Ďalej odvolací súd odmietol odvolanie odporcu v 3. rade proti výroku o zamietnutí návrhu proti odporcom v 1. a 2. rade a odporcom v 1. a 2. rade náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Odvolací súd v odôvodnení potvrdzujúceho výroku vo veci samej uviedol, že odvolanie odporcu v 3. rade nie je dôvodné, lebo súd 1. stupňa na zistený skutkový stav aplikoval správne zákonné ustanovenia a použité zákonné ustanovenia aj v podstate správne vyložil. Podľa odvolacieho súdu z vykonaného dokazovania nepochybne vyplýva, že navrhovateľ k 13.2.1990 Ž. J. Z. D. L. - výlučným užívateľom bytu v spoločnej domácnosti a nemal vlastný byt, preto prešlo na navrhovateľa po smrti otca právo užívania bytu podľa § 179 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom pred 1.1.1992. Tento prechod užívacieho práva na navrhovateľa nastal ex lege - bez ohľadu na to, aký má navrhovateľ vek, t. j. že v tom čase mal 15 rokov (bol maloletý). Z týchto dôvodov a s poukazom na ďalšie dôvody uvedené v rozsudku súdu 1. stupňa, s ktorými sa odvolací súd stotožnil, potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu 1. stupňa vo vyhovujúcom výroku a tiež vo výroku o náhrade trov konania medzi navrhovateľom a odporcom v 3.rade.

Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 31.7.2009 č. k. 1M Cdo 8/2008 zrušil rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 8.11.2006 č. k. 16C/452/2000-201 vo výroku o určení navrhovateľa za nájomcu X-O. T. Č.. XX F. X. H. K. Q. R. P. a vo výroku o trovách konania medzi navrhovateľom a odporcom v 3. rade, ako aj rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 12.6.2007 sp. zn. 6Co 42/2007 v potvrdzujúcom výroku a vo veci výroku o trovách odvolacieho konania medzi navrhovateľom a odporcom v 3.rade a vec v rozsahu zrušenia vrátil Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR v odôvodnení svojho rozhodnutia okrem iného uviedol, že Generálny prokurátor SR na základe podnetu Jozefa Trnku ako osoby dotknutej uvedenými súdnymi rozhodnutiami (z dôvodu, že podľa nájomnej zmluvy v predmetnom X-O. T. nepretržite býva od roku 1994) napadol mimoriadnym dovolaním výrok rozsudku Okresného súdu Košice I z 8.11.2006 č. k. 16C/452/2000-201 o určení navrhovateľa za nájomcu Q. T. Č.. XX F. X. H. K. Q. X R. P., ako aj potvrdzujúci výrok vo veci samej v rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12.6.2007 sp. zn. 6Co 42/2007; navrhol obe tieto rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu 1. stupňa na ďalšie konania. V mimoriadnom dovolaní uviedol, že právo nájmu bytu je majetkovým právom a v ust. § 100 Občianskeho zákonníka (v znení od účinnosti zákona č. 509/1991 Zb.) medzi majetkovými právami, ktoré premlčaniu nepodliehajú, výslovne uvedené nie je. Podľa dovolateľa právo nájmu bytu podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej dobe v zmysle ust. § 101 Občianskeho zákonníka a v prípade vzniesenia námietky premlčania práva nájmu bytu sa musí súd touto námietkou zaoberať, v tomto kontexte vyslovil aj svoj názor, aké prípady považuje

za nevykonávanie práva nájmu. Poukázal na to, že napadnuté rozsudky spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, keďže odporca v 3. rade vzniesol v prvostupňovom konaní námietku premlčania, avšak súd 1. stupňa k tejto námietke neprihliadol, majúci názor o nepremlčateľnosti uplatneného práva, nakoľko v ust. § 100 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka nejde o taxatívny výpočet práv, ktoré sa nepremlčujú, a s týmto názorom súdu 1. stupňa sa stotožnil aj odvolací súd.

Najvyšší súd SR zhodne s návrhom generálneho prokurátora uvedeným v mimoriadnom dovolaní mal zato, že oba nižšie súdy nesprávne posúdili otázku premlčateľnosti práva nájmu bytu, keď dospeli k záveru, že uvedené právo sa nepremlčuje. Pretože vychádzali z názoru o nepremlčateľnosti uvedeného práva, nezaoberali sa vecne (z hľadiska skutkového a ďalšieho právneho posúdenia) zo vznesenou námietkou premlčania nájmu bytu svedčiacemu navrhovateľovi. Tým, že v spojitosti s námietkou premlčania vôbec neposudzovali skutkový stav veci (či došlo k náležitému objasneniu všetkých rozhodujúcich skutočností, či postačujú už zistené skutočnosti, resp. či je daná potreba prípadného doplnenia dokazovania) v nadväznosti k právnej stránke veci, kde zatiaľ riešili len otázku premlčateľnosti práva nájmu bytu, došlo vo vzťahu k uvedenému nesprávne právne posúdeniu veci k inej vade v konaní, ktorá mala za následok neprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 243f ods. 1 písm. b) O.s.p. Na takúto inú vadu je dovolací súd povinný prihliadať aj z úradnej povinnosti, nie je preto rozhodujúce, či bol tento dovolací dôvod v mimoriadnom dovolaní generálnym prokurátorom uplatnený, alebo nie.

Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí vyslovil právny názor, že právo nájmu bytu (§ 685 a nasl. Občianskeho zákonníka) je majetkové právo a ako každé majetkové právo je ocniteľné peniazmi, a ďalej poukázal na to, že nižšie súdy pri svojom názore vôbec nevzali do úvahy interpretáciu, ktorú možno vyvodiť z porovnania príslušnej právnej úpravy (§ 100 Občianskeho zákonníka) účinnej v čase do 31.12.1991 a v čase od 1.1.1992 (po účinnosti zákona č. 509/1991 Zb.).

Ďalej dovolací súd vo svojom rozhodnutí poukázal na tú skutočnosť, že v úprave § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31.12.1991 (pred účinnosťou novely vykonanej zákonom č. 509/1991 Zb.) sa stanovilo, že premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva, práva osobného užívania bytov a pozemkov, obmedzenia prevodu nehnuteľností, ako aj práva z vkladov na vkladnej knižke alebo na bežnom účte, pokiaľ vkladový vzťah trvá; nepremlčuje sa tiež právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku podľa § 135a ods. 2. Od 1.1.1992 sa právo osobného užívania bytu, ktoré trvalo ku dňu nadobudnutia účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., zmenilo na nájom (porovnaj § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka), zároveň však došlo aj k zásadnej zmene úpravy vo vymedzení, ktoré majetkové práva na nepremlčujú - novým znením § 100 ods. 2 a pripojením ods. 3. Zákonodarcu pri tejto novele kontinuálne nenadviazal na výnimku z premlčania majetkových práv, ktorá sa viazala k právu osobného užívania bytov, keďže medzi výnimky z majetkových práv, u ktorých nedochádza k premlčaniu, právo nájmu bytu (nájom bytu) nezaradil. Z porovnania § 100 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31.12.1991 s jeho znením účinným od 1.1.1992 je takto zreteľný zámer zákonodarcu nevylúčiť právo nájmu bytu, (ktoré nahradilo právo osobného užívania bytu) z majetkových práv, ktoré sa premlčujú. Námietka premlčania má za následok, že premlčané právo nemožno oprávnenému subjektu priznať (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka). V prípade, že došlo k premlčaniu práva nájmu bytu svedčiacemu navrhovateľovi, pričom odporca, ktorý vzniesol námietku premlčania tohto práva, dovolal sa ako povinný subjekt premlčania, nebolo by možné premlčané právo navrhovateľovi priznať, t. j. určiť, že takéto právo má. Jeho právo by totiž po účinne vznesenej námietke premlčania stratilo nárok na vynúiteľnosť, súdne potvrdenie uplatneného práva a to aj v rámci konania, v ktorom navrhovateľ požaduje od súdu priznanie autoritatívnej ochrany vo forme určovacieho (deklarátorného) výroku záväzného pre účastníkov konania (§80 písm. c) O.s.p.).

Okresný súd Košice I rozsudkom zo dňa 22.10.2010 č.k. 16C/449/2009-47 určil, že navrhovateľ L. L. je nájomcom bytu nachádzajúceho sa v Košiciach na 1. poschodí na ul. Tajovského 7, pozostávajúceho z 3 izieb, kuchyne a príslušenstva. Navrhovateľovi priznal náhradu trov konania v sume 594,05 eur, ktorú odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Prvostupňový súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že E.. L. L. I. I. L., starým rodičom navrhovateľa za trvania manželstva vznikol spoločný nájom manželmi k bytu, nachádzajúceho sa na K.. Q. X R. P., F. X. H.. Po smrti E.. L. L. C. XX.X. XXXX jediným nájomcom bytu sa stala pozostalá E. I. L., ktorá sa v roku 1987 odsťahovala do garsónky, a tak trvale opustila spoločnú domácnosť. V čase opustenia spoločnej domácnosti v byte zostali bývať D. L. - otec navrhovateľa, jeho manželka Jozefína a jej deti F., R. a navrhovateľ. D. L. so svojimi deťmi F. I. R.

sa odsťahovali z predmetného bytu. V byte zostal bývať D. L. J. J. L. - navrhovateľom. Navrhovateľ žil v spoločnej domácnosti s otcom aj 13.2.1990, kedy D. L. (otec navrhovateľa) zomrel. Podľa § 171 Občianskeho zákonníka účinného do 31.12.1991 sa navrhovateľ stal užívateľom predmetného bytu, lebo nemal vlastný byt. Navrhovateľovo právo osobného užívania bytu vzniknuté podľa doterajších predpisov (§179 os. 1 Občianskeho zákonníka účinného do 31.12.1991) sa dňom účinnosti zák. č. 509/1991 Zb., t. j. dňom 1.1.1992 transformovalo - zmenilo - na nájom a navrhovateľ sa stal nájomcom predmetného bytu. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania práva, súd sa zaoberal aj s otázkou, či táto námietka je dôvodná. Po citácii § 100 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31.12.1991 súd konštatoval, že právo osobného užívania bytu (po 1.1.1992 právo nájmu bytu) patrí medzi práva, ktoré sa nepremlčujú. Až právna úprava účinná od 1.1.1992 citovaného § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka zaradila z majetkových práv právo nájmu bytu medzi práva, ktoré sa premlčujú. Súd ustálil, že navrhovateľ ako maloletý svoje právo osobného užívania bytu mohol uplatniť po prvý raz až odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu (dňa 30. júla 1990), kedy bol zverený do výchovy D. L., pričom takúto žalobu mohla podať v mene maloletého navrhovateľa, v tom čase iba D. L.. Nakoľko v danom prípade k plynutiu premlčacej doby mohlo dôjsť iba za predpokladu, že právo osobného užívania bytu patrí medzi práva, ktoré sa premlčujú, pričom dňa 30. júla 1990 podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31.12.1991 právo osobného užívania bytu patrilo medzi práva, ktoré sa nepremlčujú, súd k námietke premlčania vznesenej odporcom podľa ktorej premlčacia doba začala plynúť od 13.2.1990 (odo dňa smrti otca navrhovateľa) a uplynula dňom 13. februára 1993, resp. odo dňa dospelosti navrhovateľa, t. j. od 19.12.1992 a uplynula dňa 19.12.1995 neprihliadol. O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie zo dňa 6.12.2010 vedľajší účastník O.. D. Q., ktorý zároveň oznámil, že týmto podaním podľa § 93 O.s.p. vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane odporcu. Do konania vstúpil z vlastného podnetu. Navrhol zmeniť napadnutý rozsudok a návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietnuť. Aj on vzniesol námietku premlčania práva nájmu bytu navrhovateľa okrem iného uviedol, že v dôsledku zmeny právnej úpravy premlčania účinnej od 1.1.1992, právo nájmu bytu nie je zaradené majetkové práva, ktoré by premlčaniu nepodliehali. Právo nájmu bytu podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. júla 2009 sp. zn. 1M Cdo 8/2008). Vzhľadom na zmenu právnej úpravy účinnej od 1.1.1992, podľa ktorej právo osobného užívania bytu, ktoré trvalo k 1.1.1992, sa zmenilo na ex lege na nájom a podľa ktorej právo nájmu bytu podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, s prihliadnutím na prechodné ustanovenie § 868 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa ustanoveniami tohto zákona spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1.1.1992, a s ohľadom na zmysel a cieľ úpravy účinnej od 1.1.1992, vedľajší účastník mal za to, že počnúc od 1.1.1992 premlčaniu podlieha aj právo nájmu, ktoré ex lege nahradilo právo osobného užívania bytu, ktoré trvalo ku dňu 1.1.1992. Právo nájmu bytu mohlo byť navrhovateľom po prvý krát uplatnené 1.1.1992 v zastúpení jeho zákonným zástupcom, respektíve osobne navrhovateľom dňa 19.12.1992, kedy navrhovateľ dovŕšil plnoletosť.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie aj odporca. Navrhol zmeniť napadnutý rozsudok a návrh navrhovateľa zamietnuť. Odporca sa nestotožnil so závermi okresného súdu týkajúcimi sa otázky premlčania „nároku“ odporcu. Uviedol, že dňa 1.1.1992 nadobudol účinnosť zák. č. 509/1991 Zb., ktorým sa menil, dopĺňal a upravoval Občiansky zákonník.

Krajský súd v Košiciach uznesením č.k. 6Co/91/2011-90 zo dňa 29.11.2011 zrušil rozsudok a vrátil mu vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odvolací súd v uznesení okrem iného uviedol, že v konaní pred okresným súdom došlo k vadám konania, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, na ktorý odvolací prihliada z úradnej povinnosti, že rozsudok okresného súdu je aj nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov ohľadom posúdenia vznesenej námietky premlčania práva nájmu bytu zo strany odporcu. Ďalej odvolací súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 31.7.2009 sp. zn. 1M Cdo 8/2008, ktorým bol zrušený rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 8.11.2006 sp. zn. 16C/452/2000-201 vo výroku o určení navrhovateľa nájomcom X-O. T. Č.. XX F. X. H., K.. Q. X R. P. a vo výroku o trovách konania medzi navrhovateľom a odporcom (Mestom Košice) a rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 12.6.2007 sp. zn. 6Co 42/2007 v potvrdzujúcom výroku a vo výroku o trovách odvolacieho konania medzi navrhovateľom a odporcom (Mesto Košice) a vec v rozsahu zrušenia bola vrátená Okresnému súdu na ďalšie konanie. V citovanom uznesení bol vyslovený záväzný právny názor ohľadom otázky

premlčateľnosti práva nájmu bytu od 1.1.1992. Najvyšší súd konštatoval, že od 1.1.1992 sa právo osobného užívania bytu, ktoré trvalo ku dňu nadobudnutia účinnosti zák. č. 509/1991 Zb., zmenilo na nájom, zároveň však došlo aj k zásadnej zmene úpravy vo vymedzení, ktoré majetkové práva sa nepremlčujú - novým znením § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka a pripojením ods. 3. Zákonodarcu pri tejto novele kontinuálne nenadviazal na výnimku z premlčania majetkových práv, u ktorých nedochádza k premlčaniu, právo nájmu bytu (nájom bytu) nezaradil. V prípade, že došlo k premlčaniu práva nájmu bytu svedčiacemu navrhovateľovi, pričom odporca, ktorý vzniesol námietku premlčania tohto práva, dovolal sa ako povinný subjekt premlčania, nebolo by možné premlčané právo navrhovateľovi priznať, t. j. určiť, že takého právo má. Jeho právo (by) po určení vznesenej námietke premlčania stratilo nárok na vynútiteľnosť.

Vzhľadom na to, že Okresný súd nerešpektoval právny názor dovolacieho súdu ohľadom premlčania práva nájmu bytu a v dôvodoch rozsudku absentujú dôvody o tom, ako sa súd vypořiadal s prechodnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka účinnými od 1.1.1992, rozhodnutie okresného súdu je nepreskúmateľné, a tak odvolaciemu súdu neostala iná možnosť len zrušiť napadnutý rozsudok a vrátiť mu vec na ďalšie konanie.

Odvolací súd prvostupňovému súdu uložil, aby odstránil procesné vady ohľadom zastupovania navrhovateľa v konaní, doplnil dokazovanie vypočutím vedľajšieho účastníka, ako aj listinnými dôkazmi doručenými do spisu a vykonal aj dokazovanie uvedené v zrušujúcom uznesení Najvyššieho súdu z 31.7.2009 sp. zn. 1M Cdo 8/2008 pretože až po takto vykonanom dokazovaní bude môcť súd zákonne a spravodlivo rozhodnúť. Odvolací súd prvostupňovému súdu zároveň uložil aj povinnosť v novom rozhodnutí rozhodnúť o trovách celého konania vrátane trov odvolacieho konania.

Súd vykonal dokazovanie obsahom spisu Okresného súdu Košice I sp. zn. 16C/452/2000, sp. zn. 16C/449/2009 ako aj s obsahom pripojeného spisu Mestského súdu v Košiciach sp. zn. P 1/83, vyjadrením odporcu, odvolaním vedľajšieho účastníka v 1. rade na strane odporcu, výsluchom vedľajších účastníkov v 1. a 2. rade na strane odporcu a zistil následný skutkový stav veci.

Z plnomocenstva označeného ako generálne plnomocenstvo vyplýva, že navrhovateľ splnomocnil dňa 25.10.2010 E. D., F.. XX.XX.XXXX okrem iného aj na zastupovanie v tomto konaní.

Z písomného oznámenia navrhovateľa zo dňa 10.4.2012 (na základe výzvy súdu zo dňa 26.3.2012) je zrejme, že navrhovateľ oznámil súdu, že jeho splnomocneným zástupcom je Mária Javornická.

Dňa 3.9.2012 JUDr. Ludmila Raffáčová, advokátka AK so sídlom Mäsiarska 4, 040 01 Košice oznámila súdu, že úkon odvolanie plnomocenstva bol voči nej učený splnomocnenou zástupkyňou navrhovateľa, E. D. C. X.X.XXXX, ktorý sa premietol do oznámenia o ukončení právneho zastúpenia a že ďalej sa necíti byť oprávnená zastupovať navrhovateľa v tomto súdnom spore.

Podaním doručením súdu dňa 6.12.2010 (odvolanie) vedľajší účastník v 1. rade na strane odporcu O.. D. Q. Z. súdu, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane odporcu. Do konania vstúpil z vlastného podnetu.

Na pojednávaní konanom dňa 19.10.2012 O.. G. Q. súdu oznámila, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník v 2. rade na strane odporcu na základe tej skutočnosti, že dňa 18.12.2010 uzavrela manželstvo s O.. D. Q. - vedľajším účastníkom v 1. rade na strane odporcu.

Z výpovede vedľajšieho účastníka v 1. rade na strane odporcu O.. D. Q. súd zistil, že v byte na K.. Q. X R. P. býva na základe zmluvy o nájme bytu zo dňa 3.8.1994 a že s Mestskou časťou Košice - Staré Mesto uzavrel zmluvu o budúcej zmluve dňa 2.3.1994, v ktorej sa zaviazal, že vykoná rekonštrukciu bytu na vlastné náklady. V čase kedy uzavrel túto zmluvu byt bol v dezolátnom stave o čom svedčí aj stavebno-technické posúdenie zo dňa 22.8.1991. Ďalej vo svojej výpovedi uviedol, že na rekonštrukciu bytu vynaložil nemalé finančné prostriedky a iné možnosti bývania nemá a že v byte od roku 1994 so svojou manželkou (vedľajšou účastníčkou v 2. rade) a s ich maloletými deťmi.

Vedľajšia účastníčka v 2. rade na strane odporcu sa stotožnila s výpoveďou vedľajšieho účastníka v 1. rade na strane odporcu v celom rozsahu a uviedla, že iné nové skutočnosť než ktoré uviedol vedľajší účastník v 1. rade na strane odporcu súdu uviesť nevie.

Vedľajší účastník v 1. rade na strane odporcu vo svojom písomnom podaní zo dňa 6.12.2010 označeného ako odvolanie okrem iného uviedol, že je od 3.8.1994 na základe nájomnej zmluvy č. 740 uzatvorenej dňa 3.8.1994 medzi O.. D. Q. ako nájomcom a odporcom ako prenajímateľom na dobu neurčitú, nájomcom bytu nachádzajúceho sa R. P. F. X. H. F. K.. Q. X, pozostávajúceho z 3 izieb, kuchyne a príslušenstva t.j. bytu, ktorý je predmetom určenia práva nájmu v tomto konaní. Uzatvoreniu nájomnej zmluvy predchádzalo uzavretie zmluvy o budúcej zmluve č. 3/92 zo dňa 2.3.1992, podľa ktorej sa odporca zaviazal uzatvoriť s O.. Q. nájomnú zmluvu k bytu ak na vlastné náklady zrekonštruje byt v tom čase nevhodný na bývanie. Po vykonaní rekonštrukcie bol následne byt na základe zápisu o dohode o odovzdaní a prevzatí bytu dňa 3.8.1994 odovzdaný O.. D. Q. do užívania. Predmetný byt vedľajší účastník užíva na základe platnej nájomnej zmluvy spolu s 3 maloletými deťmi a svojou družkou, za jeho užívanie riadne platí nájomné a úhrady za služby spojené s bývaním a inú možnosť bývania nemá. Ďalej vedľajší účastník v 1. rade na strane odporcu vzniesol námietku premlčania práva nájmu bytu navrhovateľa. Poukázal na ust. § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.1.1992 a na ust. § 101 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.1.1992, ust. § 868 Občianskeho zákonníka a § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Z rozsudku Mestského súdu v Košiciach č. k. 1/83-91 zo dňa 17.6.1991 je zrejmé, že v právnej veci maloletého L. L. (navrhovateľa) zastúpeného kolíznym opatrovníkom Obvodný úrad Košice IV, dieťa rodičov nebohého D. L. I. G. D. F.. XX.X.XXXX, na návrh E. D.B., S.. L., F.. XX.XX.XXXX, za účasti D. L., F.. XX.X.XXXX v konaní o zmenu umiestnenia, resp. zverenia dieťaťa do výchovy iného občana ako rodiča súd rozhodol tak, že zveril maloletého L. L., F.. XX.XX.XXXX do výchovy E. D., F.. XX.XX.XXXX, ktorá je povinná a oprávnená maloletého zastupovať, vychovávať, zabezpečovať výkon starostlivosti o neho, spravovať jeho majetok s tým, že rozhodovanie vo veciach, ktoré nie sú bežnou záležitosťou jej neprislúcha. E. G. D., F..S. XX.X.XXXX bola zaviazaná k povinnosti prispievať na výživu maloletého L. sumou 400,- Kčs mesačne do rúk E. D. vždy do 15. dňa v mesiaci dopredu, čím sa menil rozsudok Mestského súdu v Košiciach zo dňa 12.6.1990 č. k. P1/83-61,62. Ďalej súd vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 2.12.1991.

Podľa ust. § 80 písm. c) O.s.p., návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

V prejednávanej právnej veci sa súd najskôr zaoberal s otázkou, či má navrhovateľ na požadovanom určení naliehavý právny záujem, keďže jeho návrh z hľadiska procesnej povahy je návrhom o určení, či tu právo je alebo nie je v zmysle § 80 písm. c) O.s.p., pričom dospel k záveru, že tomu tak je, pretože určeným výrokom súdu by sa odstránila neistota v právnom postavení navrhovateľa, teda by sa vyriešila otázka či navrhovateľ je alebo nie je nájomcom dotknutého bytu.

Ďalej súd vzhľadom na vznesenú námietku premlčania odporcom a vedľajším účastníkom v 1. rade na strane odporcu v konaní sa zaoberal ako s rozhodujúcou otázkou, či táto námietka premlčania je dôvodná.

Podľa ust. § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31.12.1991, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákonne ustanovenej (§ 101 - 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa ust. § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31.12.1991, premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva, práv osobného užívania bytov a pozemkov, obmedzenia prevodu nehnuteľnosti, ako aj práva z vkladov na vkladnej knižke alebo na bežnom účte, pokiaľ vkladový vzťah trvá. Nepremilčuje sa tiež právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku podľa § 135a ods. 2.

Podľa ust. § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.1.1992, premlčujú sa všetky majetkové práva z výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

Podľa ust. § 101 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.1.1992, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Podľa ust. § 868 Občianskeho zákonníka (prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1.1.1992), pokiaľ ďalej nie je uvedené inak, spravujú sa ustanoveniami tohto zákona aj právne vzťahy vzniknuté pred 1.januárom 1992; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1.januárom 1992 sa však posudzujú podľa doterajších predpisov.

Podľa ust. § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo osobného užívania bytu a právo užívania iných obytných miestností a miestností neslúžiacich na bývanie vzniknuté podľa doterajších predpisov, ktoré trvá ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa mení dňom účinnosti tohto zákona na nájom. Spoločné užívanie bytu a spoločné užívanie bytu manželmi sa mení na spoločný nájom.

Podľa ust. § 36 zák. č. 94/1963 o rodine (účinného 1.1.1992), rodičia sú oprávnení a povinní svoje maloleté deti zastupovať a spravovať ich veci.

Podľa ust. § 37 ods. 1 citovaného zákona, dieťa môže zastúpiť ktorýkoľvek z rodičov, ktorý je spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu a nebol pozbavený svojich rodičovských práv.

Podľa ust. 45 ods. 1 citovaného zákona, ak to vyžaduje záujem dieťaťa, môže súd zveriť dieťa do výchovy iného občana než rodiča, ak občan poskytuje záruku jeho riadnej výchovy. Pritom súd vymedzí rozsah jeho práv a povinností k dieťaťu. Takto možno dieťa zveriť aj do spoločnej výchovy manželov. Rozvodom manželstva táto spoločná výchova zaniká; ak zomrie jeden z manželov, zostáva dieťa vo výchove druhého manžela.

Účelom právnej úpravy inštitútu premlčania v občiansko-právnom vzťahu je aby oprávnený subjekt (veriteľ) pod hrozbou sankcie premlčania uplatnil (vykonal) svoje právo v ustanovenej premlčacej dobe, teda včas. Účinné vznesenie námietky premlčania práva znamená, že súd nemôže oprávnenej osobe premlčané právo priznať, keďže vznesením námietky premlčania zaniká nárok na autoritatívnu vynúiteľnosť uplatneného práva. Tento inštitút poskytuje východisko, ako predísť, resp. riešiť situácie, keď až po dlhej dobe dochádza k uplatneniu majetkového práva zo strany veriteľa a tak sa do záväzkových právnych vzťahov účastníkov vznáša právna neistota, resp. hrozba, že dlžník môže byť vystavený bez zreteľa na čas (bez obmedzenia doby) úspešnej žalobe zo strany veriteľa. V inštitúte premlčania sa premieta pravidlo vigilantius iura scripta sunt (že zákony sú písané pre bdelych, teda pre tých, ktorí o svoje právo dbajú alebo inak povedané, že právo patrí bdelym).

V prejednávanej právnej veci je nepochybné, že navrhovateľ návrh na začatie konania podal dňa 7.4.2000 a že odporca ešte v priebehu konania na súde prvého stupňa a vedľajší účastník v 1. rade na strane odporcu v priebehu odvolacieho konania vzniesli námietku premlčania práva navrhovateľa. Súd preto bol povinný sa zaoberať takto vznesenou námietkou premlčania.

Z vykonaného dokazovania (z rozsudku Mestského súdu v Košiciach č. k. 1P 83/91 zo dňa 17.6.1991 právoplatného dňa 2.12.1991) je zrejmé, že navrhovateľ dňa 1.1.1992 bol maloletý, bol zverený do výchovy E. D., ktorej súd vymedzil jej práva a povinnosti k maloletému navrhovateľovi vo vyššie uvedenom rozsudku. Matka navrhovateľa G. D. bola zaviazaná k povinnosti prispievať na výživu maloletého navrhovateľa do rúk E. D.. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti súd sa preto zaoberal s otázkou, kto bol oprávnený za maloletého navrhovateľa podať návrh na začatie konania vo veci určenia práva a nájmu k bytu po nadobudnutí účinnosti zák. č. 509/1991 Zb., ktorým sa právo osobného užívania bytu zmenilo na nájom bytu a najmä došlo aj k zásadnej zmene úpravy vo vymedzení, ktoré majetkové práva sa premlčujú - novým znením § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka a pripojením ods. 3. Právo nájmu bytu (§ 685 a nasledovné Občianskeho zákonníka) je majetkovým právom a teda ako také majetkové právo je oceneľné plnenie a v súlade s ust. § 101 Občianskeho zákonníka sa premlčuje v zákonnej trojročnej premlčacej dobe a ktorá začala plynúť dňom 1.1.1992. Ako vyplýva z

vyššie uvedeného, navrhovateľ bol maloletý v čase začatia plynutia premlčacej doby (keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz). Preto súd bol toho názoru, že návrh na začatie konania vo veci určenie práva k nájmu k bytu navrhovateľa mohla podať matka navrhovateľa, ktorá mala v celom rozsahu rodičovské práva a povinnosti, keďže o obmedzení alebo pozbavení jej rodičovských práv nesvedčí ani obsah pripojeného poručenského spisu sp. zn. 1/83/1991. Je nepochybné, že navrhovateľ v čase začatia plynutia premlčacej doby bol vyššie uvedeným rozsudkom zverený do výchovy a opateru E. D., ktorej súd v zmysle uvedeného rozsudku vymedzil jej práva a povinnosti k maloletému navrhovateľovi. Podľa názoru súdu podať návrh na začatie konania v právnej veci navrhovateľa (ktorý právny úkon súd nepovažoval za vec bežnú) mohla E.Á. D. v čase od 1.1.1992 do 18.12.1992, kedy navrhovateľ nadobudol plnoletosť avšak iba za predpokladu, že by iniciovala konanie na súde o schválenie takéhoto právneho úkonu, ktorá skutočnosť nevyplýva ani z pripojeného poručenského spisu sp. zn. 1/83/1991 a ktorá ani navrhovateľom prípadne jeho splnomocnenou zástupkyňou tvrdená nebola). Napokon návrh na začatie konania v predmetnej veci mohol podať aj sám navrhovateľ a to v dobe od 19.12.1992 do 1.1.1995, (teda počas plynutia premlčacej doby), pretože už sám bol dospelý.

Keďže v dôsledku zmeny právnej úpravy premlčania účinnej od 1.1.1992 právo nájmu bytu nie je zaradené medzi majetkové práva, ktoré by premlčaniu nepodliehali, právo nájmu bytu podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa ust. § 101 Občianskeho zákonníka, pričom uvedený právny názor bol vyslovený aj v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1M Cdo8/2008 z 31.7.2009.

Vzhľadom na zmenu právnej úpravy účinnej od 1.1.1992, podľa ktorej sa právo osobného užívania bytu, ktoré trvalo k 1.1.1992, zmenilo ex lege na nájom a podľa ktorej právo nájmu bytu podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ako aj s prihliadnutím na prechodné ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 868 Občianskeho zákonníka), podľa ktorých sa ustanoveniami tohto zákona spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1.1.1992 a s ohľadom na zmysel a cieľ zákonnej úpravy premlčania práva nájmu účinnej od 1.1.1992 súd má za to, že počnúc od 1.1.1992 premlčaniu podlieha aj právo nájmu bytu, ktoré ex lege nahradilo právo osobného užívania bytu, ktoré trvalo ku dňu 1.1.1992.

Zhrnúc vyššie uvedené skutočnosti súd dospel k záveru, že právo nájmu bytu mohlo byť navrhovateľom po prvý krát uplatnené dňa 1.1.1992 v zastúpení jeho zákonným zástupcom (matkou), prípadne osobou ktorej navrhovateľ bol zverený rozsudkom súdu do výchovy a opateru (E. D.) alebo osobne navrhovateľom v dobe od 19.12.1992 do 1.1.1995 ktorý dovŕšil plnoletosť dňa 19.12.1992. Trojročná premlčacia doba podľa ust. § 101 Občianskeho zákonníka na uplatnenie práva navrhovateľa (určenie práva nájmu k bytu) začala plynúť dňa 1.1.1992 a uplynula dňa 1.1.1995. Navrhovateľ návrh na začatie konania podal až dňa 7.4.2000, teda až po uplynutí zákonnej trojročnej doby preto na základe vznesenej námietky premlčania súd bol toho názoru, že právo navrhovateľa domáhať sa práva nájmu bytu premlčalo.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a citované ustanovenia zákona, súd považoval návrh navrhovateľa za nedôvodný a preto ho zamietol.

O náhrade trov konania odporcu súd rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Keďže úspešnému odporcovi trovy konania nevznikli súd vyslovil, že odporcovi náhradu trov konania nepriznáva.

O trovách konania vedľajších účastníkov na strane odporcu súd rozhodol podľa ust. 142 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Preto im priznal náhradu trov konania v sume 443,10 eur, pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia v sume 433,60 eur za 4 úkony právnej služby 1/ Prevzatie a príprava zastúpenia dňa 6.12.2010 (vedľajší účastník v 1. rade), 1/13 z výpočtového základu = 55,49 eur + 1x režijný paušál á 7,21 eur 2/ Odvolanie vo veci samej dňa 6.12.2010 (vedľajší účastník v 1. rade), 1/13 z výpočtového základu = 55,49 eur + režijný paušál á 7,21 eur + 19% DPH za 1. a 2. úkon právnej služby vo výške 23,83 eur 3/ Prevzatie a príprava zastúpenia dňa 19.12.2012 (vedľajší účastník v 2. rade), 1/13 z výpočtového základu = 58,69 eur + režijný paušál á 7,63 eur 4/ Účasť na pojednávaní dňa 19.10.2012 (zastúpenie vedľajších účastníkov v 1. a 2 rade), 1/13 z výpočtového základu = 58,69 eur + 50% z 58,69 eur = 29,34 eur, spolu 88,04 eur + 1x režijný paušál á 7,63 eur + 20% DPH za 3 a 4 úkon právnej služby vo výške 32,40 eur, podľa § 11 ods. 1 písm.

a), § 13 ods. 2 , § 14 os. 1 písm. a), b) a c), § 15 písm. a), § 18 ods. 3 a vyhl. MS SR č. 655/2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení.

Trovy konania vedľajších účastníkov pozostávajú aj zo zaplateného súdneho poplatku za podané odvolanie vo veci samej vo výške 99,50 eur, podľa položky č. 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov tvoriacich Prílohu zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v platnom znení, preto súd priznal úspešným vedľajším účastníkom aj náhradu trov konania pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku v sume 99,50 eur za podané odvolanie.

Keďže vedľajších účastníkov, ktorí boli v konaní úspešní a bola im preto priznaná náhrada ich trov konania zastupoval advokát, navrhovateľ, ktorému bola uložená ich náhrada je povinný zaplatiť ju podľa ust. § 149 ods. 1 O.s.p. advokátovi.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Košice I v 3 písomných vyhotoveniach.

Podľa ust. § 205 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, a akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa ust. § 205 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti.